

زنان و اسلام

□ اعظم نوجه دهیان

□ لیسانس علوم تربیتی

مقدمه:

زن آیینی تمام نمای شخصیت انسان است. او مظهر پرورش است و صفت الهی پروردن از جانب خدای خویش را به ودیعه دارد، دامن زنان اولین کلاس درس و بهترین محل تربیت کودک است چنانکه گویند: مرد از دامن زن به معراج می رسد. بدین معنی که زن پایه گذار وجود حیات آدمی است زنان مسلمان و فداکار لازم است تا با حفظ عفت و پاکدامنی خود، ظلم ستیزی نهضت حسینی را به همه انسانها برسانند تا بدین وسیله افتخار تربیت بزرگ مردان و بزرگ زنان تاریخ را داشته باشد.

مقام زن در اسلام و در آیین های دیگر:

مشاهده و تجربه این معنا را ثابت کرده که مرد و زن دو فرد از یک نوع و از یک جوهرند، بر خلاف نظریات موجود در امت های پیشین که زن را از مرگ بدتر و تلخ تر می دانستند تا حدی که در سال ۵۸۶ میلادی در فرانسه کنگره ای تشکیل شد تا در مورد این که آیا زن انسان است یا خیر بحث کنند که نتیجه کنگره این بود که به زن انسانی غیرمستقل و در خدمت مردان است.

اما با ظهور اسلام همه ی تفکراتی که در اثر تلقین علیه زن بود از بین رفت و جای خود را به عزت و اعتبار اساسی زنان داد.

اصل تساوی زن و مرد:

قرآن با کمال صراحت در آیات متعددی در اصل تساوی زن و مرد از نظر انسانیت و کمالات می فرماید: «زنان را از جنس مردان و از سرشتی نظیر مردان آفریدیم» و این را با توجه به قوانین امروز در دنیای غرب، در حاکمیت قوانین اسلامی ناظر بر مالکیت زن و حمایت های مالی و اقتصادی شوهر در خانواده قابل لمس تر می توان دید. اما در دنیای غرب، با توجه به شعار آزادی و اتیکت تساوی زن و مرد باز هم این تساوی نه در عرصه شغل و کار و نه در عرصه ی خانواده به هیچ عنوان رعایت نشده و استفاده ابزاری از زن تا حدی پیش رفته که به سقوط هویت انسانی و عدم احقاق کمترین حق او گردیده است و این را کاملاً با توزیع و ترویج بیماری های مقاربتی چون «ایدز، سفلیس و سوزاک» می بینیم. و از نظر اسلام زن و مرد در انسانیت برابرند ولی دو گونه انسان اند با دو گونه خصلتها و دو گونه روانشناسی طبیعت. ولی دنیای غرب «تشابه محوری» را جایگزین «تناسب محوری» کرد و چنانکه ویل دورانت می گوید: این حرکت برای اولین بار با قانون ۱۸۸۲ بود که به موجب این قانون زنان بریتانیای کبیر از امتیاز بی سابقه ای برخوردار می شدند و حق نگهداری پول خود را داشته و از آن به بعد زنان از بندگی و جان کندن در خانه آزاد شده و گرفتار جان کندن در مغازه و کارخانه شدند و در حال حاضر چنانکه در پیش ذکر شد به دنیایی از ابتذال کشیده شدند که نقش ابزاری داشته و تنها در معرض بهره برداری دیگران واقع می شوند. مقام معظم رهبری نظریات موجود در اصل تساوی زن و مرد را اینچنین به دو هدف کلی و مجزا در نظرات متفاوت تعریف کرده اند: اولین هدف رسیدن زن به کمال وجودی خود می باشد اما دومین هدف ایجاد تخاصم و جدایی و رقابت خصمانه میان دو جنس زن و مرد است که هدف اول دستاورد اسلام و هدف دوم هدف کوتاه بینانه است به وضوح می بینیم در اسلام به زن بسیار اهمیت داده می شود چنانکه در بسیاری از آیات قرآن کریم آمده است: پاداش اخروی و قرب الهی به جنسیت

مربوط نیست بلکه به ایمان و عمل صالح مربوط است خواه از طرف زن و یا از طرف مرد باشد و همیشه در کنار هر مرد بزرگی از قدیسه ای بزرگ یاد می کند که از همسران آدم و ابراهیم علیه السلام و از مادران موسی (ع) و عیسی (ع) در نهایت تجلیل کرده است یا بانوی بزرگوار حضرت خدیجه (س) و سرور همه زنان عالم حضرت فاطمه زهرا (س) که خداوند در قرآن کریم از ایشان به کوثر یاد می کند. بر خلاف نظریات تحقیرآمیزی که در امت های پیشین راجع به زن وجود داشته همچون عنصر گناه دانستن زن، شیطان بودن زن، عدم رسیدن او به مقامات معنوی چون ورود به بهشت، طفیلی دانستن زن، آفرینش او از دنده چپ مرد، مقدمه قرار گرفتن زن برای مرد، عامل بدبختی و گرفتاری مرد و در پایان زن را به منزله ظرفی که نطفه مرد را در خود نگاه می دارد، می دانستند و هیچ ارزشی برای بارداری او نمی گذاشتند.

در این میان دین اسلام با بیانی روشن و شفاف با تمام این نظریات مخالفت کرد، چنانکه در آیات قرآن کریم آورده شده که «خداوند از جنس خود شما برای شما همسر آفرید». و همچنین داستان بهشت آدم را مطرح کرده و با بیان «فوسوس اه‌ما الشیطان». جنس زن را از اتهام عنصر گناه و شیطان بودن مبرا ساخت و یا بر خلاف بسیاری از آیینها که رابطه جنسی را پلید می دانند ازدواج را مقدس و مجرد را پلید می شمارد.

چنانکه پیغمبر اکرم (ص) می فرماید: من به سه چیز علاقه دارم: بوی خوش، زن، نماز و با بیان «هن لباس لکم و انتم لباس لهن» هر یک از زن و مرد را پوشش و زینت یکدیگر می داند و خلقت هر یک را برای دیگری قلمداد کرده و وجود زن را خیری برای مرد و مایه سکوت و آرامش دل او معرفی می کند و زن و مرد را در آفرینش هر یک از انسانها مهم و دخیل می داند و تمام نظرات تحقیرآمیز را به یکباره مردود می کند.

«انی جاعل فی الارض خلیفه» و خداوند زن را تا جایگاه جانشین خود که به طور عام در آیه ذکر شده، بالا می برد و برای رسیدن به این مقام تفاوتی بین زن و مرد قائل نمی شود. اما در یهودیت و مسیحیت بنا بر آنچه در کتاب مقدس آمده است، جایگاه زن نسبت به مرد، جایگاهی فرعی و ثانوی است ولی در اسلام به انسان بودن زن و مرد توجه شده است و آفرینش انسان را از نفس واحده می داند و زمانی که از زنان خوب یا بد یاد می کند، ایشان را نمونه مردم خوب و بد دانسته و مختص زنان خوب و بد نمی داند که در قرآن کریم در مورد زن نوح و زن لوط آورده شده که این دو زن را با دوزخیان در آتش افکنید و بعد می فرماید: «ضرب الـ... مثلاً للذین کفروا» و ایشان را نمونه و درس عبرت تمام کافران اعم از زن و مرد قرار می دهد و بالعکس.

اما در کنار این مسائل، اسلام به اختلافات طبیعی زن و مرد اذعان و اشاره می کند و آنها را مایه کمال، عدم نقص زن و بلندی مرد می داند.

نقش زن در تاریخ اسلام

تاریخ اسلام تاریخی مذکر – مونث است

به عنوان نمونه زنان در صدر اسلام در بیعت با رسول خدا (ص) حاضر شدند و همچنین در هجرت از مکه به مدینه نیز حضور داشتند اما اثر جاوید حماسه عاشورا نقش پررنگ زنان در تاریخ اسلام را کاملاً نمایان کرد.

حتی سیر و سلوک و مقامات معنوی که عمل در آن بندگی، احساس آن شرمندگی و نتیجه اش سازندگی است خاص گروه ویژه ای نمی باشد تا حدی که می توان گفت: زنان در بسیاری از موارد جلوتر هستند. از آن رو امام خمینی (ره) در آغاز وصیت نامه سیاسی الهی خویش می فرماید: ما مفتخریم که بانوان و زنان پیر و جوان و خرد و کلان در صحنه

های فرهنگی و اقتصادی و نظامی حاضر و همدوش مردان یا بهتر از آنان، در راه تعالی اسلامی و مقاصد قرآن کریم فعالیت دارند و حتی در زمان هجوم دشمنان دفاع را جزء تکالیف زن و مرد در کنار یکدیگر می دانند.

ضرورت حجاب زنان در اسلام:

حجاب نماز، روزه و خمس نیست که در زمانی موسوم باشد و بعد از انجام آن تکلیفی نباشد بلکه حجاب فرضیه ای «عبادی - عرفانی - حماسی» است که زن را در حال عبادت و فرمانبرداری از خداوند، از عشق لبریز و آثار آن را جاودانی می کند و در عین حال پرچم حق سالاری است که زنان با سادگی و پنهان داشتن جاذبه های جنسی خود و بالواقع با عفاف و پاکدامنی خود به مردان فرصت مردسالاری و بهره وری از زن را نمی دهند و زن را در نظر مرد قابل احترام می کنند و از او سلب آزادی نمی کند در واقع حجاب «حق زنان» و «حد مردان» است.

حقوق زن در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (حقوق زن در اسلام)

اصل بیستم و بیست و یکم از حقوق زنان به ترتیب چنین یاد شده است که: همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند و همچنین در اصل بعدی آمده: دولت موظف به تضمین تمام حقوق زنان در امور زیر بدین ترتیب می باشد:

۱- ایجاد زمینه های مساعد برای رشد شخصیت مادی و معنوی زن.

۲- حمایت مادران، بالاخص در دوران بارداری و حضانت فرزند.

۳- ایجاد دادگاه صالح برای حفظ کیان و بقای خانواده.

۴- ایجاد بیمه خاص بیوگان و زنان سالخورده و بی سرپرست.

۵- اعطای قیمومت فرزندان به مادران شایسته در جهت غبطه آنها در صورت نبودن ولی شرعی.

دیدگاه اسلام در مورد طلاق زن:

اسلام با طلاق و انحلال کانون خانوادگی نظر مخالف دارد و تمام تلاش خود را برای برقراری این رابطه داشته است به طوری که پیامبر اکرم (ص) «طلاق را از بدترین حلالهای خداوند می داند» اما اسلام در مقابل زندگی هایی که امکان بازگشت آرامش یا روح زندگی و احساس محبت بر قلب زن و مرد ندارد و یا زندگی که در آن زن به زور قانون در خانه مرد بماند و یا زن دچار بوالهوسی مرد شده باشد، طلاق را پیشنهاد می کند تا از زن سوء استفاده نشود و زندگی بر دو طرف تلخ و غیرقابل تحمل نگردد و هرچه افراد به زندگی غرب و جامعه به سوی جامعه غربی پیش می رود آمار طلاق نیز افزایش می یابد و از آن رو ۲۷ درصد طلاق های ثبت شده کشور مربوط به شهر تهران است با این که نسبت جمعیت آن به جمعیت کشور تنها ده درصد می باشد و در کل تهران درصد طلاق بیش از ازدواج است.

به طور کلی می توان چنین نتیجه گرفت که: غرب با نامهای «آزادی» و «تساوی» و غیره زن را در خدمت مقاصد خویش گرفته است. اما در اسلام آزادی زن در حفظ حقوق انسانی و شخصیتی او، با حفظ شئون اسلامی و دینی و انسانی خلاصه می شود و اجازه هر نوع بهره کشی از زن را نمی دهد اما با حفظ مقام انسانیت خود دوشادوش مردان در صحنه های فرهنگی و اقتصادی و نظامی فعالیت کرده و به هدف والای خود که استقلال و آزادی و رعایت تناسب حقوق زن و مرد در عین عدالت می باشند، برسند.

پی نوشت‌ها:

۱- (ر.ک. طباطبایی، سیدمحمدحسین، ترجمه المیزان، بنیاد علمی و فرهنگی علامه طباطبایی، ج ۴. ص ۱۴۰، نویسنده: علامه طباطبائی).

۲- (ر.ک. طباطبایی، سید محمدحسین، ترجمه تفسیر المیزان، بنیاد علمی و فرهنگی علامه طباطبایی جلد ۲، ص ۴۰۵).

۳- (ر.ک. مطهری، مرتضی، نظام حقوق زن در اسلام، صدرا، ۱۳۷۶، ص ۱۷-۱۸).

۴- (ر.ک. ویل دورانت، (wil dorunt)، لذات فلسفه، انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۷۵، ص

۱۵۵-۱۵۹

۵- ر.ک. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۷۶/۸/۲

۶- قرآن مجید، سوره طلاق، آیه ۵.

۷- قرآن مجید، سوره اعراف، آیه ۲۰.

۸- قرآن مجید، سوره بقره، آیه ۱۶۷.

۹- قرآن مجید، سوره مبارکه، آیه ۳۰.

۱۰- قرآن مجید، سوره نسا، آیه ۱.

۱۱- ر.ک. شهید مطهری. مرتضی، نظام حقوق زن در اسلام. انتشارات صدرا. قم ۱۳۵۷. ص

۱۶۸-۱۶۹

۱۲- ر.ک. شهید مطهری. مرتضی، حماسه حسینی، ج ۱، ص ۳۲۴.

۱۳- صحیفه نور، ج ۲۱، ص ۱۷۲.

۱۴- حسینی بهشتی، شهید محمدحسین، کتاب مبانی نظری قانون اساسی، ص ۸۹.

۱۵- ر.ک. روزنامه اطلاعات شماره ۱۱۵۱۲.

زن در اسلام

□ ژاله ردگاہ - فرشته خدادادیان

کارشناس ارشد علوم تربیتی

لیسانس الهیات

مقدمه:

درک مسأله زنان در حال حاضر، منوط به کنکاش و شناخت دیدگاه‌ها، ساختار و تفکرات فرهنگی گذشته می باشد، و در بیشتر نحله های فکری و فلسفی جایگاه زن را ناشناخته و مبهم می یابیم. اما در دیدگاه اسلام از زن و مرد به عنوان مکملی یکدیگر یاد شده است. اسلام با ظهورش طلسم خرافات و دیدگاههای غلط را نسبت به زنان در هم شکست و در واقع «خط قرمزی» بر اندیشه هخی باطل درباره زنان کشید.

دیدگاه اسلام در مورد زنان بر خلاف اندیشه ها و افکار رایج بوده است و خداوند متعال گنجینه با ارزش لطف و آرامش و رحمت را در وجود زن قرار داده است، لذا این مقاله با عنوان «زن در اسلام» سعی دارد با توجه به دیدگاه اسلام به زن و مرد به عنوان مکملین یکدیگر و اهمیت نقش زنان به عنوان نیمی از پیکره ی اجتماع در شکل گیری و توسعه جوامع بشری، با هدف کلی به بررسی جایگاه و ارزش زن بر اساس قرآن مجید، روایات و احادیث بپردازد.

سئوالات تحقیق

(جایگاه اقتصادی زن در آیات و احادیث چگونه می باشد؟ نظر اسلام در مورد برخورد با زنان چیست؟ اسلام به بهداشت زنان چگونه نگریسته است؟ نگاه آیات و روایات به آفرینش چگونه می باشد؟) به شیوه ی کتابخانه ای و با رجوع به اسناد، مدارک، کتب و ... انجام گرفته است.

امید است مطالعه حاضر گامی در جهت پویایی حضور زنان در توسعه پایدار باشد.

زن در اسلام:

در سرزمینی که دختران را زنده بگور می کردند و پدران از شنیدن تولد نوزاد دختر شرمسار و خشمگین می گشتند، اسلام با طلوع خویش، در احیای شخصیت زن و دفاع از مقام او قوانینی را ابلاغ کرد و ستمهایی را که بر زنان روا داشته بودند را شدیداً محکوم کرد و ارزش وجودی و استقلال زن را به جهانیان معرفی کرد.

با ظهور اسلام زنان جانی تازه یافتند و با رهبری رسول الله در صحنه های مختلف مسابقه رسیدن به کمال، حضور یافتند و گاه گوی سبقت را از بسیاری مردان نیز ربودند. کتاب آسمانی دین مبین اسلام، همچنان که همه حقایق را بیان کرده است، و برای احقاق حقوق زنان ابتدا به طرح حقوق اولیه انسانها پرداخته است در حالیکه زنده به گور کردن دختران، فرهنگ رایج عصر ظهور قرآن بوده است.

پس از بررسی به عمل آمده در کتاب مقدس قرآن مجید و احادیث و روایات می توان مطالب مطرح شده در خصوص مسائل زنان را به چهار دسته زنان و اقتصاد، عدم خشونت علیه زنان، بهداشت زنان و تساوی در آفرینش تقسیم نمود که شرح مفصل آیات و روایات به شرح ذیل میباشد:

الف- زنان و اقتصاد: در خصوص تأکید و توجه اسلام به مساله اقتصاد و زنان ۱۱ آیه از سوره های مبارکه، شوری، بقره، نساء و احزاب از قرآن مجید و ۲ حدیث را می توان یافت که به برخی از آنان اشاره می گردد:

«والذین استجابوا لربهم و اقاموا الصلوه و امرهم شوری بینهم و رزقنهم ینفقون» (شوری، ۳۸) و آنانکه امر خدا را اجابت و اطاعت کردند و نماز بپا داشتند و کارشان را به مشورت یکدیگر انجام دهند و از آنچه روزی آنها کردیم بفقیران انفاق می کنند. «و للمطلقات متاه بالمعروف حقا علی المتقین» (بقره، ۲۴۱) مردان زنان را که طلاق دهند بچه یزی بهره مند کنند این کار سزاوار مردم پرهیزکار است.

پیامبر اکرم (ص): «در هدیه و بخشش به فرزندان خود، بین آنها به مساوات رفتار نمایید و در صورتی که ناگزیر از ترجیح برخی از آنها بر برخی دیگر باشید دختران را بر پسران ترجیح دهید».

ب- رفع تبعیض و خشونت علیه زنان: آیات و روایاتی که به مساله خشونت علیه زنان پرداخته شده است عبارتند از:

تکویر آیات ۸ و ۹، نحل آیه ۶۱، بقره آیات ۲۲۷ و ۲۲۹ و ۲۳۰ الی ۲۳۲؛ نساء آیه ۳ و ۱۹ و ۲۰ و ۳۵ و ۱۲۸ و ۱۲۹، احزاب آیه ۳۵ و ۱۱، حدیث از معصومین (ع) که به برخی اشاره می گردد:

«و اذا الموده سئلت بأی ذنب قتلت» (تکویر ۸۹) و هنگامی که از دختران زنده به گور شده باز پرسند. که آن بیگناهان را شما به چه جرم و گناه کشتید؟

«وان اردتم استبدال زوج مکان زوج و ایتیم احدیهن قنطار فلا تأخذوا منه شیئا اتاخذونه بهتانا و اثما مبینا». (نساء، ۲۰)

اگر خواستید زنی را رها کرده و زنی دیگر به جای او اختیار کنید و مال بسیاری مهر او کرده اید البته نباید چیزی از مهر او باز گیرید آیا به وسیله تهمت زدن به زن مهر او را می گیرید و این گناهی فاش و زشتی این کار آشکار است.

«و لن تستطیعوا ان تعدلوا بین النساء ولو حرصتم فلا تمیلوا کل المیل فتذرواها کالمعلفه و ان تصلحوا و تتقوا فان الله کان عفورا رحیما» (نساء / ۱۲۹)

شما هرگز نتوانید میان زنان به عدالت رفتار کنید و هرچند راغب و حریص بر عدل و درستی باشید (زیرا حب قلبی به یک زن دون زن دیگری در اثر حسن و جوانی و غیر آن خارج از اختیار شماست) پس بتمام میل خود (حتی در نفقه و کسوه دادن که اختیاریست) یکی را بهره مند و آن دیگر را محروم نکنید تا او معلق و بلا تکلیف ماند (نه بحظ شوهردار و نه بحکم بی شوهر باشد) و اگر سازش کنید و پرهیزکار باشید همانا خدا بخشنده و مهربان است.

پیامبر اکرم (ص): «هر مردی که با سخنان خود همسرش را آزار دهد، خداوند از او بخشش و صدقه و حسنه ای را قبول نمی کند، تا زن خود را راضی کند. اگرچه آن مرد روزش را روزه بگیرد و شبها را شب زنده داری کند و در راه خدا برده آزاد نماید و در راه جهاد با دشمنان خدا مبارزه کند، چنین شوهری اولین کسی است که وارد آتش جهنم می شود».

ج-بهداشت: ۵ آیه از سوره های بقره، نحل و نور از قرآن مجید به مسأله بهداشت زنان پرداخته است.

«و یسئلونک عم المحیض قل هو الذی فاعتزلوا النساء فی المحیض و لا تقربوهن حتی یطهرن فاذا تطهرن فاتوهن من حیض امرکم الله ان الله یحب التوابین و یحب المتطهرین» (بقره / ۲۲۲)

سؤال کنند تو را از عادت شدن زنان بگو آن رنجی است برای زنان در آن حال از

مباشرت آنان دوری کنید تا آنگاه که پاک شوند چون طهارت یافتند از آنجا که خدا دستور داده به آنها نزدیک شوید که همانا خدا آنانرا که پیوسته بدرگاهش توبه و انابه کنند و هم پاکیزگان دور از هر آلایش را دوست می دارد.

د-تساوی: در خصوص تساوی و برابری آفرینش انسان ۱۰ آیه از سوره های مبارکه آل عمران / ۱۹۵، مجادله / ۲۲، نجم / ۴۲، علق / ۸، نور ۳ و ۲۶، نحل / ۹۷، حجرات / ۱۳، تین / ۴ از کتاب آسمانی قرآن مجید به این مسئله پرداخته است که پاره ای از آنها عبارتند از:

«من عمل صالحا من ذکر او انثی و هو مومن فلنحیینه حیوه طیبه و لنجزینهم اجرهم باحسن ماکانوا یعلمون» (نحل / ۹۷) کسی که کار نیکی انجام بدهد چه زن باشد چه مرد در حالی که مومن باشد ما او را در زندگی خوش و با سعادت زنده (ابد) می گردانیم و اجری بسیار بهتر از عمل نیکی که کرده باو عطا می کنیم.

انسان شخصیتی است که آغاز و انجامش هر دو خداست

«ان الی ربک الرجعی» محققا به سوی پروردگار بازخواهد گشت.

«وان الی ربک المنتهی» و کار خلق عالم یسوی خدا منتتهی میشود.

سعه وجودی انسان از خدا تا خداست. مرتبه ای از وجود انسان طبیعت و جسم او می باشد که در عالم اجسام است و مرتبه ای دیگر از او در عالم وراء عالم عقول است وجود انسان وجود ممتد متصلی است که از طبیعت تا مقام عندالله ادامه دارد وجودی هرم گونه که قاعده این هرم جسم و طبیعت انسان و رأس آن مقام عندالله می باشد.

جنسیت یعنی اطلاق زن و مردی تنها در رتبه طبیعت و برزخ مطرح است. که پس از طی مراحل تکاملی به حیات حقیقی و مافوق بشری مزین می شود تا جایی که قرآن می فرماید: «...وایدهم بروح منه...» و بروح قدس الهی آنها را موید و منصور گردانیده. یعنی مرحله

بالا تری از روح به آنها عنایت می کنیم در این مرتبه روح اتصاف به مذکر و مونث بودن ندارد.

«لقد خلقنا الانسان في احسن تقويم ثم رددناه اسفل السافلين» خداوند ضمن این که خلقت انسان را در بهترین حالت توصیف می کند اما نزول او را هم تا حد اسفل السافلين می داند که در این سعود و نزول روح انسان مطرح است نه زن و مردی او.

نتیجه گیری

برای زیستن در این دهکده جهانی و رسیدن به توسعه پایدار نیاز به حضور فعال زنان و مردان لایق و کارآمد داریم و نادیده گرفتن نیمی از پیکره های اجتماع یعنی زنان ضربه ای بس مهلک بر پیکره توسعه پایدار فرود می آورد. بررسی های به عمل آمده از قرآن مجید و احادیث حاکی از آن است که ۴۰ آیه از قرآن مجید و ۱۳ حدیث به مسایل اقتصاد و زنان، عدم خشونت علیه زنان، بهداشت زنان و تساوی آفرینش زن و مرد پرداخته است و این بیانگر آن است که قرآن مجید به عنوان کامل ترین کتاب آسمانی و پیشوایان دینی از زن و جایگاه مهم او در تمام سطوح جامعه آگاهی داشته اند و مسلمانان را به رعایت این نکات مهم ملزم نموده است.

پیشنهادات:

با توجه به بررسی های به عمل آمده و نتایج اخذ شده از مقاله حاضر پیشنهادات ذیل مطرح می گردد:

- شناسایی و معرفی زن برتر در جهان اسلام.
- تلاش و کوشش در جهت ارتقاء سطح آگاهی و دانش زنان جامعه اسلامی
- اهتمام مجدانه در انعکاس فراگیر و ترویج ارزش های اسلامی و شئونات زن مسلمان.
- بالا بردن سطح ارتباط زنان مسلمان با زنان غیر مسلمان

-برگزاری همایش های بین المللی در معرفی زن مسلمان و توانایی های او.

-تلاش در جهت بالا بردن سطح مهارت های زنان

-تجدید نظر در کتب درسی و گنجاندن دروسی که در شناسایی زن مسلمان با تأکید بر

آیات و روایات.

در خاتمه برای تبیین جایگاه اصلی زنان نیاز به مطالعات بیشتری می باشد که پیشنهاد می

گردد مراکز تحقیقاتی حداقل ۳۰٪ از فعالیت های خود را به مسائل زنان اختصاص دهند.

منابع و مأخذ:

قرآن مجید / مستدرک / نهج الفصاحه / بحارالانوار / ...

زنان و اسلام

□ ربابه باقرزاده

□ دبیر

مقدمه

تاریخ معاصر ایران، همواره آکنده از عطر آشنای حضور زنان ایرانی در تمامی عرصه های حیات سیاسی، اجتماعی، مذهبی بوده است و این موضوع در مقاطع بسیار جدی و در دوره های دیگر، رو به ضعف نهاده است. اما در مجموعه تحولات جامعه ایرانی این نقش و حضور سیال و فعال، انکارناپذیر است. به رغم اینکه در طول تاریخ به دلایل مختلف و به واسطه فرهنگ غلط حاکم بر جوامع و نگرشهای متفاوت نسبت به زن و استثمار او، همواره حضور زن در جامعه دچار فراز و نشیب هایی بوده و به او اجازه به نمایش گزاردن قابلیت های ذاتی خود را نداده است ولی با این همه هر جا حضور پیدا کرده توانسته است نقش اصلی و تأثیرگذار خود را بخوبی ایفا نماید. زن رکن اصلی جامعه است و بدون حضور او، امور جامعه رو به انحطاط و نابودی خواهد گذاشت. خدا قابلیت هایی را در وجود او قرار داده که بدون بهره گیری از آنها بقای زندگی بشری غیرممکن خواهد بود. هرچند خداوند در خلقت زن و مرد تفاوتی قائل نشده و هر دو را مکمل هم قرار داده است ولی متأسفانه با اشاعه فرهنگ غلط و برداشت نادرست آن هنوز خیلی ها این حقیقت را باور ندارند و زن را در مرتبه ای پایین تر از مرد قرار می دهند. در حالی که از نظر اسلام و قرآن کوچکترین تمایزی در خلقت این دو رکن نیست و رکن اصلی زن است. (زن و مشارکت سیاسی و اجتماعی)

نگرش به زن در ادوار و فرهنگ های گذشته

زن در تمامی اعصار گذشته از چهره هایی بوده است که همواره مورد تحقیر و آزار و اهانت قرار گرفته است از عرب جاهلی گرفته که زنده به گور کردن دختران از امور رایج میان آن ها بوده است تا دوره های بعدی که این آزار و اهانت کم و بیش به صورت مستمر وجود داشته است. به عنوان مثال در تعلیمات سن پول (۱) به زنان اجازه خواندن و نوشتن و آموختن داده نشده - در اسپانیا پس از مدتی بحث و گفتگو رأی دادند فقط مریم عذرا، انسان است و روح خالد دارد و باقی زنان برزخ میان انسان و حیوانند.

چینی ها زن را مصدر ناپاکی و مصیبت می دانستند. (قرآن و مقام زن - سید علی کمالی) گرچه بعد از ظهور اسلام این آزار و اهانت بسیار تقلیل یافت اما پایان نپذیرفت. از جمله شاه در نظام طاغوتی پوشش چادر را کهنه پرستی و مخصوص زنان سالمند می دانست. و زن خوشبخت دیروز از نظر آن نظام کسی بود که می کوشید از راه خودآرایی به عنوان دختر شایسته انتخاب شود.

نظر قرآن و نبی در باره مقام زن

مقام زن در اسلام چنان است که در قرآن مجید دومین سوره مفصل قرآن به نام (النساء) نامیده شده و در ده سوره دیگر از قرآن مجید مسائلی مربوط به حقوق و منزلت زنان هست و همه جا در خطاب های عام قرآن زنان مورد خطابند. قرآن این اتهام دروغ و مغرضانه را که اسلام برای زنان ارزشی قائل نیست به کلی منتفی می سازد.

در واقع تاریخ از زبان خود قرآن نیز آمده که در جریان فتح مکه پیامبر اکرم (ص) با زنان بیعت کرد که آنان را بیت النساء می نامند. در روزگاری که پدر از داشتن دختر ناخشنود بود رسول خدا صلی الله علیه و آله می فرمود: البنات حسنات دختران در خانه پدران حسنه الهی اند.

در جامعه ای که برای زنان چندان ارج و بهایی قائل نبودند پیامبر اکرم (ص) با الهامات از قرآن و دین مبین اسلام می فرمود: زن، بوی خوش و نماز در مکتب من محبوب اند.

بنابراین در شرایطی که دختر ننگ و عار بود (پیامبر خدا (ص) دست دختر خود را بوسه می زند و دختر را ریحانه و رحمت معرفی می نمود و لقب ام ابیها را به دختر عزیز و گرامیشان می دادند. از نظر قرآن زن در آفرینش و در بعد روحی و جسمی از همان گوهری آفریده شده که مرد آفریده شده است و هر دو در جوهر و ماهیت یکسانند.

یا ایها الناس اتقوا ربکم الذی خلقکم من نفس واحده و خلق منها زوجها - (ای مردم بپرهیزید از خدایی که شما را از یک نفس و ریشه واحد آفرید و پس از آن از همان ریشه همسرش را آفرید). (سوره نساء آیه ۱) قرآن در جایی دیگر می فرماید هن لباس لکم و انتم لباس لهن: زنان پوشش و زینت شما هستند و شما زینت و پوشش آنها (بقره ۱۸۷)

همچنین در موارد بسیار می فرماید خداوند از جنس خود شما برای شما همسر آفرید. (روم ۲۱، نساء، آل عمران)

یکی دیگر از نظریه های تحقیرآمیز نسبت به زن این است که او نمی تواند به مقام های معنوی برسد یا نمی تواند به مقام قرب الهی آن طور که مردان می رسند، برسد. در حالی که قرآن در موارد متعدد تصریح کرده که پاداش اخروی و قرب الهی مربوط به جنسیت نیست و به ایمان و عمل مربوط است. قرآن در کنار هر مرد بزرگ و قدیس از یک زن بزرگ و قدیسه یاد می کند از همسران آدم و ابراهیم و مادران موسی و عیسی تجلیل شایانی کرده است.

نظر اسلام نسبت به حقوق زن و مرد

آنچه در اسلام مطرح است این مسئله می باشد که زن و مرد به دلیل اینکه یکی زن است و دیگری مرد، در جهات زیادی مشابه یکدیگر نیستند. جهان برای آنها یک جور نیست.

خلقت و طبیعت آنها را یکنواخت نخواستند است و همین جهات ایجاب می کند که از لحاظ بسیاری از جمله حقوق و تکالیف و مجازاتها، وضع مشابه ای نداشته است.

بنابراین اسلام از حقوق متساوی نه متشابه میان زن و مرد خبر داده است و دلیل این مدعا این است که دستگاه خلقت هر نوعی از انواع موجودات را در مدارى مخصوص خود قرار داده است و سعادت او را هم در این قرار داده که در مدار طبیعی خودش حرکت کند. دستگاه آفرینش در این کار خود هدف دارد و این سندها را بصورت تصادف و از روی بی خبری و ناآگاهی بدست مخلوقات نداده است.

ریشه و اساس حقوق خانوادگی را مانند سایر حقوق در طبیعت باید جستجو کرد از استعدادهای طبیعی زن و مرد و انواع سندهایی که خلقت بدست آنها سپرده است می توانیم بفهمیم با توجه به تفاوت هایی که بین زن و مرد از نظر جسمی و روحی و استعدادهای خاص هر یک وجود دارد، اسلام بر این نظر است که حقوق مساوی نه مشابه میان آنها حکمفرما است.

اسلام و قرآن زن را دارای حقوق اقتصادی می داند و به زن استقلال اقتصادی می دهد از آن جمله مسئله ارث بردن زن عنوانی بود که عرب جاهلیت نمی پذیرفت اما قرآن این حق را برای زن تثبیت کرد.

نگرش اسلام به حضور و فعالیت سیاسی و اجتماعی و اقتصادی زنان

پیش از فتح مکه، ابوسفیان که پیمان نامه حدیبیه را نقض کرده بود به مدینه آمد تا مسأله را به نفع خود حل و فصل کند از این رو به دیدار بزرگان مدینه از جمله پیامبر (ص) رفت تا امان نامه بگیرد و این کار عملی نشد. سپس به دیدار فاطمه (س) شتافت ولی مقصود وی حاصل نگشت.

از این فراز از تاریخ بدست می آید که فاطمه (س) در امور اجتماعی، سیاسی، دخالت داشت و ابوسفیان به او مراجعه کرد ولی آن حضرت وساطت را قبول نکرد. در بیعت عقبه ثانی دو زن شرکت داشتند یک نسبییه دئختر کعب و دیگر اسماء دختر عمرو بن عدی. دقت در احادیث نبوی بیانگر این حقیقت است که حضور مخرب، ممنوع است نه حضور سازنده و هدفمند.

از نظر اسلام زن و مرد هر دو در اجتماع دهر کدام در محدوده خاص خود فعالیت می کنند از جمله مدیریت مالی و انجام امور اقتصادی و اجتماعی و مسائلی که نیاز به قوه تعلق و نیروی بدنی دارد از وظایف مردان و جهاتی که نیاز به عواطف دارد مانند تعلیم و تربیت فرزندان و پرستاری به زنان مربوط می شود. پس همانطور که مردان باید در امور سیاسی دخالت کنند زنان نیز باید دخالت کنند و جامعه را حفظ نمایند. (جایگاه در اندیشه امام خمینی)

نقش و حضور زنان در فعالیت های اجتماعی و فرهنگی و سیاسی به قدری بود که یکی از مؤثرترین اقدامات و برنامه های قدرتهای استعمارگر در زمان دولت قاجار اقدام آنها بر علیه دشخصیت زن مسلمان از طریق مبارزه با حجاب و ملعبه قرار دادن او بود. ابر جنایتکاران که ادامه حیات خویش را در اسارت ملتها بویژه ملتهای مسلمان می دانستند دریافته بودند که در مشروطه و پس از آن نیز در زنان، بویژه قشر متوسط محروم آنان هستند که می توانند با قیام خود مردان را به میدان بکشند (صحیفه نور امام خمینی) حتی قبل از مشروطیت زنانی ایرانی همواره نقش مؤثری در عرصه های مختلف اجتماعی از جمله ادب، نقاشی، حدیث، فقه و ... داشتند. از جمله در قرن چهارم ام عبدالرحمان - (محدث) در قرن ششم - آبش خاتون - (حاکم کرمان) قرن هفتم - پادشاه خاتون - (حاکم کرمان)

تا جایی که در دوران پیروزی انقلاب اسلامی ایران نقش و حضور زنان بسیار آشکار و متبلور بود و این زنان بودند که با ایمان و شجاعت خود به همسران و فرزندان روحیه می دادند و در پشت جبهه هم فعالیت های وسیعی را انجام می دادند (سیمای زن در کلام امام خمینی)

از نظر اقتصادی نیز زنان با حفظ شئونات اسلامی همپای مردان می توانند در محیط بیرون از خانه کار کنند و مثلاً به تأسیس کارخانه ای اقدام کنند. در آینده تاریخ و در دوران ظهور نیز زنان نقش اجتماعی مهمی دارند و در انقلاب جهانی امام مهدی (عج) شرکت می کنند. در روایتی از امام باقر (ع) است که بخدا سوگند ۳۱۳ تن از مردان نزد داو آید که با آنان ۵۰ زن نیز هست. (زن - دین - سیاست - زهرا آیت اللهی)

جایگاه و حقوق زن از دیدگاه حضرت امام

امام خمینی جایگاه را از دیدگاه اسلام بارها بیان داشته اند از دیدگاه ایشان زن دارای مرتبه و منزلتی است که هیچ مکتب و مرام فمنیستی که زن را تا سطح یک ملعبه و یا ابزار کار نزول داده است یارای دسترسی به آن را ندارد ایشان با اشاره به روز زن با بیان منزلت حضرت فاطمه (س) در باره جایگاه زن می فرمایند:

فردا روز زن است، روز زنی است که عالم به او افتخار دارد. روز زنی است که دخترش در مقابل حکومت های جبار ایستاد و حرفهایی زد که همه می دانید.

مبارک باید بر همه ملت ایران بویژه زنان - روز پرافتخار ولادت زنی که از معجزات تاریخ و افتخارات عالم وجود است در مکتب امام خمینی زن بسیار تکریم شده و در اوج والایی قرار دارد ایشان می فرمایند: اسلام زنان را نجات داده است از آن چیزهایی که در جاهلیت بود.

آنقدری که اسلام تا حدی به زنان خدمت کرده که به مردان خدمت نکرده است. زمانی که پیامبر اسلام آمد زنان را هیچ حساب می کردند. اما اسلام زن ها را قدرت داده است. اسلام نظر خاص بر شما بانوان دارد، اسلام از وقتی که ظهور کرد در جزیره العرب، بانوان حیثیت خودشان را پیش مردان از دست داده بودند، اسلام آن ها را سربلند و سرافراز کرد، اسلام آن ها را با مردان مساوی کرد. عنایتی که اسلام به بانوان دارد بیشتر از عنایتی است که بر مردان دارد در نظام اسلامی، زن همان حقوقی را دارد که مرد دارد، حق تحصیل، حق کار، حق مالکیت، حق رأی دادن، حق رأی گرفتن، لیکن هم در مرد، مواردی است که چیزهایی به دلیل پیدایش مفسد بر او حرام است و هم در زن مواردی است که به دلیل اینکه مفسده می آفریند. حرام است

نتیجه گیری

زن در دیدگاه اسلام با مرد در حقیقت اسلام و سیر تکاملی تفاوتی ندارد، بر این اساس در عرصه های اساسی هر دو دوش به دوش هم پیش می روند از جمله:

- ۱- در عرصه کمال و سیر تکامل علمی ۲- در عرصه جزا و دست یابی به پاداش الهی ۳- در عرصه جنت و دست یابی به مقامات اخروی ۴- در عرصه تقرب و دست یابی به مقامات معنوی ۵- در عرصه فعالیت سیاسی و اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی

بررسی تطبیقی نقش تحصیلات زنان در میزان سازمان یافتگی جنبش های زنان

در کشورهای ایران، ترکیه، آمریکا

شهربانو محمدکریمی

کارشناس ارشد جامعه شناسی

عوامل موثر بر میزان فعالیت ورزشی بانوان

بررسی تطبیقی جنبش زنان و عوامل موثر بر آن در کشورهای ترکیه، آمریکا و ایران
شیوه عملکرد سازمان های موثر در جنبش انقلابی ۱۳۵۷ ایران بر اساس نظرات چارلز

تیلی

چکیده

موضوع این بررسی مقایسه جایگاه سازمان یافتگی جنبش زنان در سه کشور ایران، آمریکا و ترکیه، متأثر از میزان تحصیلات آنها، با فرض ارتباط مستقیم بین سطح آگاهی زنان و میزان تحصیلات آنها بر اساس دیدگاه تیلی و سازمانی می باشد، روش مورد استفاده نیز تطبیقی است.

بر اساس دیدگاه تیلی یکی از مهمترین عوامل موثر در میزان موفقیت جنبش های اجتماعی کم و کیف سازماندهی این جنبش ها می باشد. و سازماندهی و شاخص های آن به شدت تحت تأثیر میزان آگاهی جمعی اعضای جنبش می باشد.

از آنجا که بررسی اسنادی سنجش میزان آگاهی با محدودیت هایی مواجه است، میزان آگاهی زنان متأثر از سطح تحصیلات زنان مورد بررسی قرار گرفت.

نتیجه آن که کشور آمریکا تحت تأثیر بالاترین میزان تحصیلات زنان دارای سازمان یافتگی انجمنی و رتبه اول کم و کیف سازماندهی در بین کشورهای نمونه می باشد، در

حالی که ایران با توجه به رشد چشمگیر سطح تحصیلات زنان در سال های اخیر شاهد رشد انفجاری کم و کیف سازماندهی جنبش زنان و رتبه دوم می باشد، در ترکیه نیز حرکت بطئی رشد سازمان یافتگی جنبش زنان متأثر از میزان تحصیلات آنها مشاهده می شود.

طرح مسئله:

در فرآیند توسعه پایدار، انسان سالم در تمامی ابعاد به عنوان محور توسعه مطرح می باشد. اما قصور طولانی مدت جوامع مرد سالار در مورد زنان باعث شده که رسیدن به شرایط برابر انسانی تقریباً در تمام کشورها اعم از توسعه یافته و در حال توسعه پرهزینه و با چالش بسیار تنها از طریق ورود به صحنه منازعه، با کسب خودآگاهی جمعی و تشکل سازمانی هدفمند امکان پذیر گشته است. و این چنین است که ضرورتاً جنبش زنان شکل می گیرد. هدف اصلی در این بررسی عبارت است از:

مقایسه جایگاه سازمان یافتگی جنبش زنان در سه کشور ایران، آمریکا و ترکیه، متأثر از میزان تحصیلات آنها، با فرض ارتباط مستقیم بین سطح آگاهی زنان و میزان تحصیلات آنها بر اساس دیدگاه تیلی و سازمانی، با استفاده از روش تطبیقی است.

در استفاده از روش مقایسه نیز دو رهیافت توجه به عامل میزان اختلاف و شباهت، کشورهای نمونه نقش اساسی را ایفا کرده است.

در زمینه ارتباط بین تحصیلات و میزان آگاهی زنان باید گفت که افزایش زنان تحصیل کرده در جامعه، نه تنها روند توسعه را تسریع می کند بلکه موجب آگاهی هرچه بیشتر زنان به موقعیت و حقوق خویش می شود، در نتیجه انتظارات و تقاضاهای جدید را در سطح جامعه مطرح می کند مانند تقاضای ورود به حیطه های تصمیم گیری چون مشارکت

سیاسی، مدیریت شغلی و ...

بطوریکه می توان مهم ترین عامل درونی عدم آگاهی زنان را بی سوادى و کمبود اطلاعات و آگاهی های زنان از حقوق و تکالیف خود دانست که حتى گستره ی ارتباط فرد، یعنی محدوده کسانی را که فرد با آنها ارتباط دارد، میزان اعتماد به نفس و میزان عقلایی کردن امور را توسط زنان تحت تأثیر قرار می دهد.

بررسی میزان سازمان یافتگی جنبش کشورهای نمونه:

بررسی کیفیت سازمان دهی جنبش زنان با استفاده از متغیرهایی چون نوع سازماندهی، گستردگی جغرافیایی، گستردگی اجتماعی. ایدئولوژی، رهبری صورت گرفته و بر این اساس می توان انواع گروه های زیر را برشمرد:

گروههای سازمان یافته جماعتی:

دارای سازمان دهی پخش و غیر منسجم می باشد، ویژگی محلی دارند، تشکیلات آنها محدود و موضعی است ایدئولوژی جذاب و فراگیر دارند، اما در عین حال قدرت عمل جمعی این گروه ها پایین است.

گروههای سازمان یافته انجمنی:

دارای سازماندهی جدی، منضبط، تشکیلات وسیع و پیچیده هستند به دلیل غیرمحل بودن و گستردگی اجتماعی مختص یک گروه و قشر خاص هستند و ایدئولوژی غیرجذاب و محدود به گروههای خاص دارند، اما توان سازماندهی و بسیج بالایی را در بین اعضای خود دارند.

در بررسی کیفیت سامان دهی، قوی ترین سازمان های زنان سه کشور مورد مقایسه قرار گرفته اند، که در آمریکا (NOW) «سازمان ملی زنان» یا «ناو»، در ترکیه اتحادیه ملی زنان و در ایران مرکز امور مشارکت زنان می باشد.

در آمریکا «سازمان ملی زنان» نخستین، بزرگترین و شناخته شده ترین سازمان است که در سال ۱۹۶۶ تشکیل شد. این سازمان معمولاً به عنوان نماینده اصلی جناح لیبرال موج دوم فمینیسم شناخته می شود که امروزه به عنوان سازمان فعال در موج اصلی مطرح هستند. در واقع زنانی که به این سازمان شکل دادند نمایندگان سه جریان بودند که به هم پیوستند. «ناو» ساختاری کم و بیش منسجم دارد و بسیاری از تصمیمات در سطح ملی و

بدون نظرخواهی از شعب اتخاذ می شود و در نتیجه نوعی نارضایتی در سطح شعب از عملکرد بیش از حد مستقل سازمان ملی وجود دارد و شعب همیشه خواهان استقلال کامل بوده و می خواستند که «ناو» در سطح ملی فقط به منزله مرکزی برای تأمین اطلاعات، توصیه و حمایت از شعب عمل می کند. امروزه بعنوان بزرگترین سازمان فمینیستی در ایالات متحده، این سازمان ۵۵۰ شعبه در ایالات مختلف و ۲۵۰۰۰۰ عضو دارد.

علاوه بر این در دهه های ۸۰ و ۹۰ جنبش های زنان اشکال متنوعی یافت که منجر به ظهور فمینیسم های متفاوت و مرکب گردید که به نوعی، دارای منافع و یا مشکلات خاص (مانند زنان رنگین پوست، زنان هم جنس گرا، زنان کهنسال، زنان چاق، زنان معلول و غیره) هستند.

یکی از قدیمی ترین و بزرگترین سازمان های غیررسمی زنان ترکیه که عمدتاً با گرایشات فمینیسم لائیک فعالیت می کند عبارت است از اتحادیه مزنان ترکیه، این اتحادیه در سال ۱۹۲۴ تأسیس و بعداً منحل گردید و بار دیگر در سال ۱۹۲۶ آغاز به کار نمود. اتحادیه زنان ترکیه یک سازمان غیر سیاسی است اما اغلب در موضوعات سیاسی مخصوصاً مسائل سیاسی مربوط به زنان شرکت می جوید و به صورت قوی از سکولار حمایت می کند. به طور کلی می توان گفت که فعالان این گروه بیشتر زنان جوان تر و به شدت لائیک می باشند که اکثراً در جنبش های دانشجویی، حقوق مدنی، صلح و ... فعال می باشند.

و از آنجا که ممنوعیت احزاب و تشکل های سیاسی در زمینه گسترش مذهب و اسلام وجود دارد، لذا فمینیسم های اسلام گرا در ترکیه عمدتاً از طریق جذب در احزاب سیاسی سازماندهی می شوند و تشکل مستقل و سازمانی خاص در این زمینه وجود ندارد و به طور کلی دولت جهت پیشبرد موقعیت زنان و پر کردن شکاف جنسیتی احکام و دستورات مختلفی ابلاغ نموده است که منجر با تأسیس نهادهای دولتی بیش از ۱۵ مورد گشته است

که مهم ترین آنان در سال ۱۳۷۱ منجر به تأسیس سازمان مزبور گردید، این سازمان به شکل نیمه دولتی به عنوان مرکزی برای ارتقای حقوق انسانی و عینیت بخشی به احکام اسلامی در باره زنان می باشد.

در یک نتیجه گیری کلی در مقایسه میزان سازمان دهی جنبش زنان در سه کشور نمونه باید گفت:

از جهت کمیت سازماندهی، آمریکا رتبه اول را دارا می باشد، اما در مورد ایران و ترکیه، دلیل خاصی بر ارجحیت یکی بر دیگر بدست نیامد جز اینکه در دهه اخیر در ایران سازمان های مستقل زنان رشد انفجاری داشته اند، در حالی که در ترکیه به جز در گرایش های مذهبی زنان به برخی احزاب، رشد بطنی سازمان های مستقل زنان ادامه دارد. از نظر بررسی میزان کیفیت سازمان دهی در سه کشور نمونه می توان به طور خلاصه جدول زیر را مورد توجه قرار داد.

کیفیت سازماندهی در سازمان های زنان کشورهای نمونه

ویژگی مورد نظر	دفاآر امور مشارکت زنان در ایران	ناو در آمریکا	اتحادیه ملی زنان در ترکیه
استقلال مالی	-	+	-
قوانین ثابت و سلسله مراتب جدی	+	-	+
ایدئولوژی فراگیر	+	-	-
گسترده گی جغرافیایی	در سطح سازماندهی دولتی	در سطح ملی	در چند شهر بزرگ
گسترده گی اجتماعی	عضوگیری ندارد	عمدتاً زنان سفید پوست	قشر نخبه و تحصیل کرده
رهبری	معمولی	موقعیت مسلط	معمولی
نوع سازماندهی	جماعتی	انجمنی	جماعتی

توضیح جداول:

+ : وجود دارد. - : وجود ندارد.

بررسی میزان تحصیلات زنان کشورهای نمونه:

آمریکا از نظر پوشش تحصیلات زنان رتبه دوم جهان بعد از کانادا را دارا می باشد و نیز از جهت تفکیک جنسی، تفاوتی بین نرخ تحصیلات زنان و مردان نمی باشد، جز آنکه رشد مثبت تر در بیشتر سطوح قابل مشاهده می باشد. لذا بالاترین سطح آگاهی در بین کشورهای نمونه مربوط به آمریکا می باشد.

در ایران نیز افزایش سطح سواد زنان ملموس می باشد، البته امروزه در میزان تحصیلات تفاوت جنسی به نفع زنان در ایران مشاهده می گردد، به طوری که ۵۸٪ دانش آموزان پیش دانشگاهی، ۶۱/۴٪ قبول شدگان کنکور سراسری را دختران تشکیل می دهند و نرخ سواد آموزان ۷۴/۲٪ می باشد. اما بهره گیری زنان در سطح شهر و روستا یکسان نمی باشد، پس می توان نتیجه گرفت سطح آگاهی زنان ایران رتبه دوم را دارا می باشد.

در ترکیه ضمن تأیید افزایش سطح تحصیلات بانوان باید گفت که نکته مهم این است که با افزایش سطح تحصیلات، افزایش تفاوت جنسی در تحصیلات به نفع مردان را شاهد هستیم، به طوری که در مقابل ۱۰۰ مرد مشغول به تحصیل در بخش آموزش عالی، ۷۷ زن مشغول به تحصیل هستند و تنها یک سوم زنان از تحصیلات برخوردار هستند، ضمن اینکه بهره گیری از سواد در سطح شهر و روستا یکسان نمی باشند. در نتیجه زنان ترکیه رتبه سوم سطح آگاهی را به خود اختصاص داده اند.

سطح پوشش زنان تحت تعلیم و تربیت

آمریکا	ترکیه	ایران	کشور
%۸۶	%۶۶	%۷۴/۲	میزان تحصیلات زنان تحت پوشش تحصیلات
%۶۱/۴	%۳۳/۰۵	%۵۳/۵	زنان تحت پوشش تحصیلات عالی به تفکیک

نتیجه گیری از فرضیه:

فرضیه مورد بررسی عبارت بود از: بین سطح آگاهی زنان و سازمان یافتگی جنبش، ارتباط وجود دارد.

همانطور که مشاهده گردید به تبع بالاترین سطح آگاهی زنان آمریکا، از نظر کمیت و کیفیت سازمان دهی نیز، این کشور رتبه اول را در اختیار دارد. سپس ایران دومین رتبه سطح آگاهی را دارد، به طوری که در سالهای اخیر شاهد رشد چشمگیر تحصیلات زنان به خصوص در سطح دانشگاهی و به دنبال آن افزایش آگاهی این قشر می باشیم، شاهد رشد انفجاری تشکل های مستقل زنانه و سازمان های غیر دولتی زنان هم از نظر کمی و هم از نظر کیفی هستیم.

و سرانجام کشور ترکیه که رتبه سوم را در سطح آگاهی زنان دارا می باشد از نظر سازمان دهی و رشد سازمان های زنان نیز همین رتبه را اشغال نموده است، زیرا اگرچه سازماندهی جنبش زنان ترکیه مشابه ایران می باشد، اما به تبعیت از افزایش تحصیلات زنان، شاهد رشد انفجاری سازمان های مستقل زنان نمی باشد و جنبش زنان لائیک حرکت بطئی خود را طی می کند، به استثناء قشری از زنان تحصیل کرده اسلام گرا که می کوشند

با جذب در تشکل های سازمان یافته ای چون احزاب مطالبات خود را پیگیری نمایند، که خود این امر توافق کامل بین افزایش سطح آگاهی زنان و سامان دهی را نشان می دهد.